

Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
магістр
(освітній ступінь)

на тему:

**“Волонтерська діяльність у сучасному українському
суспільстві: організація допомоги Збройним силам України”**

Виконав:

здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
м22СР групи
Артем ЗЛАТОВ

Науковий керівник:

к. пед. н., доц. Анастасія ТУРГЕНЄВА

Рецензент:

к. пед. н., доц. Катерина ПЕТРОВСЬКА

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
1.1 Волонтерство: поняття та види.....	7
1.2 Мотиваційна складова волонтерської діяльності в сучасних реаліях	14
1.3 Досвід волонтерської діяльності в Україні в умовах військового стану...20	
Висновки до першого розділу	30
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИМ СИЛАМ УКРАЇНИ	32
2.1 Організація волонтерської діяльності Збройним силам України на сучасному етапі	32
2.2 Модель центру волонтерської допомоги Збройним силам України	39
Висновки до другого розділу	50
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	54

ВСТУП

Активний волонтерський рух є характерною рисою кожної демократичної країни у світі. Розвинута волонтерська діяльність слугує індикатором громадянського суспільства і відзначає суспільство з вираженою соціальною позицією. Україна, розвиваючи сучасне громадянське суспільство, адаптує цінності демократичних та розвинених країн. Створення волонтерського руху стає показником освіченого суспільства, свободи та бажання забезпечити мир та безпеку для громадян.

З розвитком технічного, економічного та соціального прогресу виникають проблеми, які державні інституції не можуть вирішити самостійно. Безробіття, сирітство, фінансові обмеження, культурні та ціннісні розходження – усі ці проблеми стають об'єктом уваги волонтерських організацій, які надають допомогу.

На сьогоднішній день Україні особливо потрібні волонтери та неприбуткові організації, які спрямовують всі свої ресурси на вирішення соціальних проблем на локальному чи глобальному рівні. Під час кризових ситуацій, таких як Революція Гідності, Антитерористичні операція на Сході країни та повномасштабне вторгнення з боку російської федерації, українське суспільство проявило свою готовність до волонтерської роботи на благо країни, активізувалося населення і породило нові ідеї та рішучі кроки. Нині, підтримка волонтерів набуває особливого значення.

Умови першої чверті XXI століття змушують Збройні Сили України пройти глибоку реформу, обумовлену бойовими діями в країні. Це реформування вимагає модернізації системи управління Збройними

Силами з активною участю конструктивного потенціалу громадянського суспільства, зокрема, в контексті волонтерської діяльності всіх шарів населення України.

Аналіз функціонування волонтерських організацій у контексті їхньої підтримки Збройних Сил України допомагає розкрити взаємодію теоретичних концепцій і практичного втілення. Це дозволяє відстежити, наскільки ефективно вирішуються ключові питання взаємодії між волонтерськими організаціями та військовими підрозділами української армії.

Феномен добровільної діяльності та волонтерських організацій викликає зацікавленість багатьох науковців у всьому світі. Роботу волонтерів описували такі вітчизняні дослідники, як: А. Капська, А. Рижанова, В. Петрович, Г. Лактіонова, І. Зверева, І. Мигович, К. Сидоренко, Л. Міщук, М. Козачук, М. Тищенко. Н. Комарова, Н. Заверико, О. Безпалько, О. Карпенко, С. Пальчевський, Ю. Поліщук. Також увагу волонтерству приділяли зарубіжні науковці, такі як: Дж. Девіс Сміт, К. Кемпбел, Л. Питка, М. Харріс, Р. Лінч, Р. Хедлі, С. Елліс, С. Маккарлі.

Деякі аспекти методики надання волонтерської допомоги Збройним силам України розглядаються в працях вітчизняних вчених, таких як А. Зінченко, А. Капська, В. Погрібна, В. Поліщук, Д. Веденєєв, З. Зайцева, І. Грига, І. Пінчук, І. Тохтарова, І. Юрченко, Л. Дума, О. Безпалько, О. Брижовата, О. Кузьменко, О. Томчук, О. Турчак, О. Яременко, Р. Вайноле, Р. Калениченко та інших. Проблемою волонтерства займалися

такі зарубіжні вчені як А. Турен, Д. Метьюз, К. Бідерман, Л. Рік, Л. Якобсон, П. Друкер, С. Маккарлі, Х. Анхайер.

З огляду на той факт, що впродовж останніх десяти років волонтерський рух в Україні отримав надзвичайно важливий статус, він став ключовою характеристикою активного громадянського суспільства в країні. Його масовий та неорганізований характер особливо проявився під час кризових подій. Тому важливо вивчати динаміку його розвитку та поширення серед українського населення, що визначає актуальність обраної теми дослідження **“Волонтерська діяльність у сучасному українському суспільстві: організація допомоги Збройним силам України”**.

Об’єкт дослідження: волонтерська діяльність.

Предмет дослідження: організація волонтерської діяльності щодо допомоги Збройним Силам України.

Мета дослідження: проаналізувати особливості волонтерської діяльності в Україні в цілому, та стосовно Збройних Сил України, зокрема; розробити модель Центру волонтерської допомоги Збройним Силам України.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз поняття “волонтерство” та визначити його види.
2. Визначити мотиваційну складову та досвід волонтерської діяльності в Україні в умовах сьогодення.
3. Проаналізувати особливості організації волонтерської допомоги Збройним Силам України.

4. Розробити модель Центру волонтерської допомоги Збройним Силам України.

Методи дослідження:

- *теоретичні*: аналіз філософської, соціологічної, психологічної, педагогічної, соціально-педагогічної літератури, синтез, систематизація, абстрагування з метою обґрунтування та уточнення базових понять дослідження;

- *емпіричні*: моделювання.

Структура магістерської роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 58 сторінок, із них основного тексту – 55 сторінок.

ВИСНОВКИ

У роботі був проведений глибокий аналіз сутності та різновидів волонтерства. Визначено волонтерство як активний спосіб встановлення соціальних зв'язків, розвитку моральних та духовних якостей, отримання нових навичок і, водночас, надання безкорисливої допомоги іншим. Волонтерська діяльність виступає платформою для вираження особистісних цінностей і відданості загальнолюдським ідеалам.

Відзначено, що волонтерство може приймати різні напрямки, включаючи різноманітні види допомоги та сприяючи розвитку різних галузей. Це може включати як фізичну працю на благо громадськості, так і надання інтелектуальних послуг, таких як консультування чи тренування.

Підкреслено, що український волонтерський рух, особливо в умовах військово-політичного конфлікту, відображає високий рівень громадянської зрілості та визначається як важливий чинник для стабілізації та розвитку країни. Цей рух виконує додаткові завдання, доповнюючи роботу державних структур, виступає справжнім партнером у процесі децентралізації та сприяє залученню громадян до активної участі у формуванні сильного та самовідданого громадянства.

Досліджено організацію волонтерської допомоги Збройним силам України на сучасному етапі її розвитку.

Представлено та обґрунтовано розроблену модель Центру волонтерської допомоги Збройним силам України на місцевому рівні. Ми розглядаємо її як складову механізму формування позитивного образу волонтерського руху і віднести до категорій, в яких проявляються

організаційні структури, відносини і норми, що визначають потужність і напрям взаємодії в суспільстві.

Загалом, сучасна організація волонтерської допомоги Збройним силам України визначається високою ступенем мобілізації громадян, гнучкістю та ефективністю систем управління та використання ресурсів. Цей рух грає ключову роль у зміцненні обороноздатності країни та відзначається як важливий чинник її національної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Barnet T. Motivation and Motivation Theory. Retrieved December 10, 2014. URL: <http://www.referenceforbusiness.com/management/Mar-No/Motivationand-Motivation-Theory.html>
2. Help Army : волонтерська група. URL: <https://help-army.org.ua/>.
3. The beginning of the Red Cross/ URL: <https://www.redcross.org.uk/about-us/ourhistory/the-beginning-of-the-red-cross>.
4. Volunteering: Theoretical Approaches And Personal Characteristics. *International Conference Of Scientific Paper Afases*. 2014. URL: http://www.afahc.ro/ro/afases/2014/socio/Andronic,%20Razvan-Lucian_%20Volunteering.pdf?fbclid=IwAR3pOSoqx6SYDMH9jnvZW1UbloKXqqjqFjb3ngnHJGuJpU7Z6Cixj9fBd_4.
5. Абдул І. України вистоїть: волонтерський порятунок. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти* : матер. VI Всеукр. наук.-прак. конф. з міжнар. участю. 31 травня 2023 року. 2023. С. 9-12.
6. Алмашій А. Волонтерська діяльність під час повномасштабного вторгнення росії в Україну. *Україна – Європейський союз: формат розвитку відносин у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій* : матер. VII Міжнар. наук.-прак. конф. 2023. С. 266-268.
7. Армія SOS : громадська ініціатива. URL: <https://armysos.com.ua/uk/>.
8. Б'янка Г. Значення волонтерської діяльності для суспільства в умовах війни з росією. *Наукові записки*. Серія "Психолого-педагогічні науки". № 1. 2022. С. 8-13.

9. Блоха Я. Волонтерство як форма відповідальності людства в умовах війни. *Духовні, політичні та освітні практики в соціокультурному розвитку людства (компаративні нариси)* : колективна монографія / за ред. Ю. Вільхового та Т. Тронько. Полтава : ПНПУ, 2023. С. 319-328.

10. Блоха Я. Світоглядні засади волонтерства в Україні в умовах війни. *Філософські обрії*. Соціальна філософія та філософія історії. № 47. 2023. С. 80-87.

11. Ботнарєнко І. Волонтерська діяльність під час війни в Україні: деякі міркування. *Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії* : матер. Всеукр. наук.-дискус. платформи. 16 листопада 2022 року. 2022. С. 10-13.

12. Буздуган Я. Еволюція світового волонтерського руху. *Віче*. 2013. С. 7–10.

13. Волонтери без кордонів : благодійний фонд. URL: https://www.facebook.com/groups/volonteribezkordonu/?locale=uk_UA.

14. Волонтерство в Україні. Платформа “Волонтерство в Україні”. URL: <https://platforma.volunteer.country/> <https://platforma.volunteer.country/>.

15. Волонтерське об'єднання “Кожен Може допомогти” : благодійна організація. URL: <https://everybodycan.com.ua/>.

16. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. К.: НІСД, 2015. 36 с.

17. Горин Р. Війна-логістика-волонтери. *Наука, інновації, бізнес: проблеми, перспективи і сьогочасні тренди розвитку* : матер. XI Всеукр. наук.-практ. конф. 26 травня 2023 року. 2023. С. 37-38.

18. Гребенюк А., Шахова О. Волонтерство, як соціальний феномен. *Особистість, Суспільство, Війна*. 2023. С. 60-63.

19. ДемАльянс допомога : громадянська організація. URL: <https://dem-alliance.org/>.

20. Зубрицька Л. Дилема волонтера в українських реаліях. *Філософія людяності в освіті, науці та житті* : зб. наук. матер. круг. столу. 12 травня 2023 року. 2023. С. 148-150.

21. Іванюк В. Молодіжне волонтерство в умовах війни України з росією. *Науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення* : зб. матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. 25 травня 2022 року. 2022. С. 28-29.

22. Координаційний центр міста Києва
<https://www.facebook.com/MentalHealthUA/>.

23. Котелевець А. Дослідження напрямів волонтерської діяльності під час російсько-української війни. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. Вип. 1(6). 2022. С. 123-131.

24. Котелевець А. Соціальна активність молоді під час російсько-української війни. *Social work and Education*. Vol. 9. No 1. 2022. С. 51-61.

25. Криївка Вільних : волонтерський центр. URL:
<https://kryivkavilnykh.minisite.ai/>.

26. Крила Фенікса : благодійний фонд. URL:
<https://standwithukraine.com.ua/uk/donation/phoenix-wings>.

27. Липитчук О. Тенденції розвитку волонтерського руху в Україні. *Scientific paradigm in the context of technologies and society development*. Scientific collection "Interconf". No. 118. 2022. С. 180-188.

28. Мадрига Т. Волонтерський рух в Україні в контексті повномасштабної війни з російською федерацією. *Hileya: Scientific Bulletin / Gileya*. Vol. 3. Issue 182. 2023. P. 55-62.

29. Макарицька А. Становлення та функціонування інституту волонтерства в Україні в умовах війни. *Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього* : зб. матер. XXIV Всеукр. наук. конф. 25 листопада 2022 року. 2022. С. 128-130.

30. Мінєнко Г. Волонтерський рух: становлення та розвиток. *Освіта України в умовах військового конфлікту на Донбасі* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. 27 лютого 2017 р. 2017. С. 133–137.

31. Народний проект : некомерційна та неприбуткова організація. URL: <https://www.facebook.com/Narodnyi.Proekt/>.

32. Народний тил : волонтерське об'єднання. URL: https://www.facebook.com/nt.org.ua/?locale=ru_RU.

33. Панькова О., Касперович О., Іщенко О. Розвиток волонтерської діяльності в Україні як прояв активізації соціальних ресурсів громадянського суспільства: специфіка, проблеми та перспективи. *Український соціум*. 2016. № 2 (57). С. 25-39.

34. Патріот : всеукраїнське об'єднання. URL: <https://www.patriotua.org.ua/>.

35. Підвальна Ю. Розвиток волонтерської діяльності в Україні під час війни. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти* : матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. 31 травня 2023 року. 2023. С. 160-163.

36. Підтримай армію України : благодійний фонд. URL: <https://www.ukrarmy.org/uk>

37. Повернись Живим : благодійний фонд. URL: <https://savelife.in.ua/>

38. Про внесення змін до деяких законів України щодо волонтерської діяльності : Закон України від 05.03.2015 року № 246-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-19#Text>.

39. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 року № 3236-VI (зі змінами 31.03.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>.

40. Савайда О., Черевко В. Природно-правовий феномен волонтерства в Україні в умовах війни. *Modern research in world science : the 4th International scientific and practical conference*. Lviv. 2022. С. 730-734.

41. Сидоренко Ж., Яковліва О., Поліщук К. Мотивація волонтерської діяльності студентської молоді під час війни. *Наукові перспективи*. № 3. 2023. С. 125-128.

42. Словник-довідник соціального працівника (для студентів та соціальних працівників). Міні-глосарій / Л. Кизименко, Л. Бедна. К. : ДЦ МОУ, 2000. URL: <http://ipp.lp.edu.ua/Library/004/004.html>.

43. Терещенко А. Значення та результати діяльності волонтерів під час війни. *Здоров'я і суспільство в умовах війни* : зб. наук. ст. 2022. С. 149-151.

44. Томчук О. Історичні аспекти виникнення волонтерського руху на допомогу Збройним силам України у 2014 р. *Військово-науковий вісник*. 2017. № 28. С. 11-20.

45. Фонд Діани Макарової : благодійна ініціатива. URL: https://www.facebook.com/fondDM/?locale=ru_RU.

46. Шайгородський Ю. Сучасні політичні інститути та процеси. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія: Політичні науки. 2023. С. 77-83.

47. Школа волонтерів: Навчальний посібник / За заг. ред. Г. Скитьової. К., 2016. 166 с.

48. Шморлівська А., Стребкова Ю. Соціальна робота громадських, благодійних та волонтерських організацій під час воєнного стану. *Освітній дискурс* : зб. наук. пр. № 44. 2023. С. 70-71.